

De Kracht van de Provenierswijk

Toekomstvisie Provenierswijk, opgesteld door bewoners.

April 2015

Definitief Concept 14-04-2015

Foto 1

Provenierssingel

Inhoudsopgave

Doelstelling

Aanpak

Provenierswijk, algemene kenmerken

Fysiek

Sociaal

Onderdeel stedelijk netwerk

Toekomstvisie

Algemene uitgangspunten

1. Fysiek

- a. Beeldkwaliteit**
- b. Stedenbouwkundige situatie en beheerbaarheid**
- c. Grondwater; funderingen**
- d. Milieu**

2. Sociaal

- a. Sociaal economisch**
- b. Sociaal cultureel**
- c. Sociaal: demografisch**
- d. Sociaal: ruimtelijk**
- e. Sociaal: beheer**

Bijlage 1: waarom een beeldkwaliteitsplan voor de Provenierswijk

Bijlage 2: Beeldkwaliteit

Voorwoord

“Een slimme wijk is op haar toekomst voorbereid”

Met deze variant op een bekende volkswijsheid werden de bewoners van de Provenierswijk in de loop der jaren steeds opnieuw geconfronteerd. Recente aanleidingen waren de “Wijkvisie Provenierswijk PWS Rotterdam” (2009) van woningbouwvereniging Patrimonium (thans Havensteder), de realisatie van het nieuwe Centraal Station, maar ook de sloop van een aantal panden in de Proveniersstraat en de komende herontwikkeling van verzorgingshuis De Provenier. Maar ook anderszins is de wijk voortdurend in ontwikkeling: soms in de gewenste, maar soms ook in een minder gewenste richting.

*Een aantal bewoners heeft gemeend dat het beter is om minder ad hoc op al deze ontwikkelingen te reageren, en meer vanuit een samenhangende visie op de gewenste toekomst van de Provenierswijk. De Werkgroep Wijkvisie, bestaande uit 8 bewoners, heeft hierover de afgelopen drie jaar veel nagedacht en gediscussieerd. Onderstaand conceptstuk **De Kracht van de Provenierswijk** is hiervan het resultaat.*

De werkgroep hoopt hiermee een bijdrage te leveren aan een mooie en attractieve woonwijk, ook in de toekomst. Want de Provenierswijk is het waard.

De Werkgroep Wijkvisie.

Doelstelling

De Provenierswijk is een centraal-stedelijke wijk die in het brandpunt ligt van een dynamische stad. De visiegroep heeft daarom een visie op de toekomstige ontwikkeling van de wijk gemaakt in de vorm van een ruwe schets, die een kader moet vormen om nieuwe ontwikkelingen op zowel fysiek als sociaal-cultureel gebied te toetsen en te begeleiden. Voor die visie wil de groep draagvlak creëren. Draagvlak bij zoveel mogelijk bewoners is een basisvoorwaarde voor zinvolle activiteit.

Het is bedoeld als dynamische en inspirerende tekst, die aangepast en aangevuld kan worden en afgestemd op ontwikkelingen in de omgeving en in de Provenierswijk zelf. Maar ook een tekst die aan beleidsmakers duidelijkheid verschaft over hoe er door bewoners over de toekomst van de wijk wordt gedacht.

Onze wijkvisie beoogt tevens geen afgerond ontwerp te zijn, maar meer een programma, een antwoord op de wijkvisie van PWS (2009) waarop vanuit de wijk veel kritische geluiden kwamen.

Aanpak

Allereerst zal een beschrijving worden gegeven van de wijk in haar huidige vorm.. Vervolgens zal de visie op de gewenste toekomst van de wijk worden gegeven. Er is daarbij een duidelijk herkenbaar verschil tussen korte en lange termijnonderdelen.

De Werkgroep Wijkvisie Provenierswijk is voorstander van een planmatige, brede aanpak, maar ook met oog voor detail. Dit met respect kijkend naar bestaande bouwkundige en omgevingskwaliteiten, de huidige doelgroepen en sociale netwerken, maar ook openstaand voor verander- en verbetermogelijkheden.

Provenierswijk, algemene kenmerken

Fysiek

De Provenierswijk is een kleine, overzichtelijke wijk, die bestaat uit drie verschillende buurten (Hoevebuurt, Jacob Loisbuurt en Molenwaterwegkwartier) die worden ingesloten en omgeven door zogenaamde 'gouden randen' (Singels, Walenburgerweg en Schiekade). De 19e eeuwse uitstraling, met name langs de singels, maar veelal ook in de zijstraten, behoort tot één van de bepalende hoofdkenmerken. Voor een deel is deze kwaliteit aangetast, met name door de stadsvernieuwingsactiviteiten in de Jacob Loisbuurt. De andere twee buurten hebben hun oorspronkelijk karakter grotendeels behouden. Vermeldenswaard is de Proveniersstraat: na recente renovatie van panden en herinrichting van de buitenruimte heeft deze straat in dit opzicht een kwaliteitsimpuls ondergaan. De aanwezige kleinschalige en hoogwaardige bedrijvigheid en horeca ondersteunt dit verder.

Bij het Zuster Hennekeplein is, in tegenstelling tot de rest van de wijk, sprake van complete nieuwbouw. Dit plein neemt daardoor een aparte positie in.

Gezien haar bouwwijze (merendeels op houten palen) is de wijk gevoelig voor de grondwaterstand.

Vanwege haar ligging (omgeven door belangrijke verkeersaders) is het milieu - w.o. luchtkwaliteit, geluidsoverlast, bezonning - een aandachtspunt.

Sociaal

De sociale en economische kenmerken van de verschillende delen van de wijk volgen als het ware de ruimtelijke karakteristiek. De binnenkant en zijstraten van de

diverse buurten (met name de Jacob Loisbuurt) worden gekenmerkt door relatief lage inkomens, terwijl de randen meestal modaal en bovenmodaal zijn.

De Jacob Loisbuurt bestaat grotendeels uit sociale woningbouw, en is vrijwel geheel in handen van woningcorporatie Havensteder (het voormalige Patrimonium Woning Stichting). Deze buurt kent een hoge mate van culturele diversiteit en mede daardoor weinig sociale cohesie.

- *Diverse samenstelling met veelal lage inkomens*
- *Culturele diversiteit en binnen culturen voor een deel wel, maar tussen culturen relatief weinig cohesie*
- *Gezinsgrootte op een aantal plekken bovengemiddeld met als gevolg hoge druk op de buitenruimte*

De Hoevebuurt, ook cultureel divers, wordt gekenmerkt door een relatief hoog percentage eigen woningbezit en heeft eigenschappen van 'een dorp in de stad' ('urban villagers'). Dit resulteert bijvoorbeeld in een hoge mate van sociale cohesie en betrokkenheid van de bewoners bij de inrichting van hun straat.

- *Diverse samenstelling met lage inkomens en middengroepen*
- *Culturele diversiteit, maar ook stabiliteit, Veel bewoners/eigenaren met lange woongeschiedenis.*
- *Gezinsgrootte is gemiddeld/klein. Ook eenpersoonshuishoudens duidelijk aanwezig.*

Het Molenwaterwegkwartier kent een diverse samenstelling met eigen woningbezit (met name aan de Proveniersstraat), en huurwoningen (met name aan het Zuster Hennekeplein).

- *Diverse samenstelling met zowel lage inkomens als middengroepen*
- *Culturele diversiteit, maar ook stabiliteit, wat zeker opgaat voor de woningen in het gedeelte van de Proveniersstraat tussen Proveniersplein en Molenwaterweg. Hier zijn veel bewoners/eigenaren aanwezig met een lange woongeschiedenis.*
- *Gezinsgrootte is gemiddeld/klein. Ook een duidelijk percentage eenpersoonshuishoudens aanwezig.*

De twee singels (Proveniers- en Spoorsingel) vormen door hun groene en historische karakter gezichtsbepalende parels binnen de wijk. Sociale kenmerken:

- *Met name middengroep aanwezig*
- *Minder etnische variatie, wel cultureel divers*
- *Gezinsgrootte is gemiddeld / klein*

De randen van de wijk zijn: de Stationssingel, de Walenburgerweg en de Schiekade. Deze hebben ieder een eigen karakteristiek, maar worden alle drie sterk bepaald door het aanwezige verkeer, waardoor de intimiteit die de rest van de wijk kenmerkt, daar minder aanwezig is. Alle drie worden gekenmerkt door de aanwezigheid van relatief veel eigen woningbezit. Een bijzonder element vormt hier het rijksmonument Ungerplein, een ontwerp van architect van den Broek dat begin jaren '30 tot stand kwam.

- *Diverse samenstelling met zowel lage inkomens als middengroepen*
- *Menging met zakelijk gebruik; vooral van toepassing voor de Schiekade en de Walenburgerweg*

Onderdeel stedelijk netwerk

De Provenierswijk is een stadswijk die vanwege haar ligging maar ook sociaal en ruimtelijk verbonden is met het stedelijk netwerk.

De Provenierswijk heeft, vanwege haar unieke combinatie van redelijk rustige en groene woonwijk, en anderzijds de onmiddellijke nabijheid van het Centraal Station en stadscentrum, voor uiteenlopende bevolkingsgroepen een zeer aantrekkelijke woonfunctie.

Het Proveniersplein is door de aanwezigheid van het Centraal Station, de haltes voor taxi's en openbaar vervoer een vanzelfsprekend onderdeel van het stedelijk netwerk.

Het Proveniersplein, de Proveniersstraat en de twee singels vormen hiernaast de meest 'openbare en stedelijke' onderdelen van de wijk.

In de Proveniersstraat (en Molenwaterweg) is een bestand aan winkels, horeca en andere kleinschalige bedrijvigheid aanwezig dat in groeiende mate bijdraagt aan een positieve koppeling van de wijk aan de stad.

De twee singels (Proveniers- en Spoorsingel) vormen door hun groene karakter en de zich hierlangs bevindende 19^e eeuwse architectuur 'trekkers' op stedelijk niveau.

Het Zuster Hennekeplein (gelegen in de Molenwaterwegbuurt) heeft door de aanwezigheid van het Albedacollege een stedelijke rol; de inrichting van de openbare ruimte is hier recent aanzienlijk verbeterd.

Het Baljuwplein heeft door haar groene invulling en de voetbalkooi een uitloopfunctie voor de buurt, maar geen wezenlijke betekenis op het niveau van het stedelijk netwerk.

Het Jacob Loisplein (in feite een iets verbrede straat waardoor de ruimte op sommige plekken het karakter van een plein heeft) die door haar speelplaats een uitlooptoefunctie voor de buurt heeft, heeft in vroeger tijden een meer stedelijke rol gekend omdat hier veel winkels gevestigd waren. Deze zijn inmiddels allemaal verdwenen. De resterende winkelruimte is niet meer als zodanig in gebruik. Hier ligt dan ook een vraag voor de toekomst (locatie, prijsstelling, gebrek aan ondernemers).

De Stationssingel is in toenemende mate de voornaamste toe- en afvoerroute naar de wijk en de Noordkant van het Centraal Station, zeker na de introductie van het eenrichtingsverkeer in de Proveniersstraat. Aangezien de straat ook een belangrijke woonfunctie heeft en hier bovendien ook scholen aan gelegen zijn, ligt hier een opgave voor de toekomst.

De Schiekade is een van de belangrijkste verkeersaders van Rotterdam, en vormt door zijn grootschalige verkeersfunctie een duidelijke barrière en grens van onze wijk. De grootschaligheid wordt hier nog eens extra benadrukt door de grootschalige en zakelijke functies die in de panden langs de Schiekade gehuisvest zijn. De Schiekade is een van de gebieden in Rotterdam waar het fijnstofgehalte boven de Europees vastgestelde norm ligt, en vormt hiermee een gevaar voor de volksgezondheid in onze wijk en in Rotterdam.

Het Rijksmonument Ungerplein dat aan de Schiekade gelegen is, is op dit moment een kaal plantsoen met enkele bomen en vuilcontainers. Voor het plein zijn door architectenbureau Broekbakema plannen gemaakt voor herinrichting die nog steeds niet tot uitvoering gekomen zijn. Gezien de potentie van de plek en de beloftes die hier aan bewoners gedaan zijn, ligt ook hier een opgave voor de toekomst.

De Walenburgerweg: is eveneens een belangrijke verkeersader, maar heeft een geringere barrièrewerking dan de Schiekade. Hier is de woonfunctie prominenter aanwezig.

Toekomstvisie

Algemene uitgangspunten

De Werkgroep Wijkvisie is voorstander van een planmatige, brede aanpak, evenwichtig en toekomstgericht. Op ruimtelijk niveau betekent dat: uitgaan van bestaande bouwkundige en omgevingskwaliteiten. Op sociaal, economisch en cultureel niveau gaat de werkgroep uit van huidige doelgroepen en sociale netwerken. Hierbinnen neemt de Jacob Loisbuurt, door de culturele diversiteit in combinatie met de relatief grote aantallen kinderen en daarmee samenhangende druk op de openbare ruimte, een aparte positie in. Dat vereist specifiek beleid in de richting van een meer evenwichtige bevolkingsopbouw. De kwaliteit van de Hoevebuurt (rust, scholen, zorg voor de beeldkwaliteit, betrokkenheid bewoners) moet hierin een inspiratie zijn. Voor de kleinschalige kwaliteit en uitstraling van de Molenwaterwegbuurt geldt dit evenzeer. Wanneer het om betrokkenheid van bewoners gaat is het onderwerp beheer van zeer groot belang. Want zoals het fysieke en het sociale 'onontwarbaar verweven zijn' is het beheer uiteindelijk bepalend als het om bewonerstevredenheid gaat.

De visie is onderverdeeld in uitgangspunten en maatregelen. Deze zijn schematisch weergegeven. Zie onderstaande tabellen.

1. Fysiek

1a. Beeldkwaliteit

Uitgangspunt	Maatregel
<ul style="list-style-type: none">De uitstraling van de buurt bepaalt haar aantrekkelijkheid. Een opgeknapte en aangeheerde buurt heeft positieve invloed op het gedrag van haar inwoners (minder vandalisme, beter onderhoud).	<ul style="list-style-type: none">Wegwerken van goedkope renovaties (o.a. kunststof kozijnen, dakdozen, trespa, etc) bij groot onderhoudsbeurt is daarom noodzakelijk.Zorgvuldig vormgeven van nieuwbouw waarbij 'aanhelen' de invalshoek vormt is een eerste vereiste.Voorkomen van het ontstaan van 'gaten'

- De historische, 19^e eeuwse uitstraling is uniek voor Rotterdam en van belang voor de aantrekkelijkheid van de wijk. Daarom is behoud en versterking hiervan een belangrijk punt.
- Strategische pilot projecten zijn van belang als richtinggevend voorbeeld voor de toekomstige aanpak in de Provenierswijk.

- Op sommige plekken is sprake van uitgesproken 'armoedige' architectuur en/of slecht onderhoud (bijvoorbeeld het bouwblok gelegen aan de van der Sluysstraat, tussen de Obreenstraat en Schefferstraat)
- Hoek- en andere (oorspronkelijke) winkelpanden hebben een beeldbepalende

in de bebouingswanden. Hiertoe koppelen van de sloopvergunning aan een bouwverplichting in het omgevingsplan.

- Naoorlogse nieuwbouw en renovatie dient meer aangepast te worden aan architectuur van de wijk.
- De hoogte van nieuwbouwen dient aan te sluiten bij de hoogte van de bestaande bebouwing. Het omgevingsplan hierop inrichten.
- Het voormalige klooster Walenburgerweg dat zich in de zichtlijn van de Pieter de Raadtstraat bevindt, kan bijvoorbeeld als ankerpunt voor gevelverbetering van die straat worden benut; een dergelijke aanpak van deze straat kan ook effect hebben op de aanpak van de omliggende straten.
- Waar mogelijk deze architectuur vervangen door stijlvollere architectuur. (Het als voorbeeld genoemde bouwblok ligt op een stedenbouwkundig bepalende locatie ; de eerste keuze zou gedeeltelijke afbraak moeten zijn en vervanging door kwalitatief hoogwaardiger gevelwanden; in het geval dit qua kosten niet haalbaar is, vormt kwaliteitsverbetering door bijvoorbeeld kozijnvervanging overeenkomstig de originele situatie wellicht een optie.)
- Stimuleren dat deze plekken een visueel open en uitnodigende functie krijgen. Voorbeeld: wijkkringloop *De Habbekratz*

<p>functie in de wijk, en bieden uitstekende mogelijkheden op het gebied van functieverrijking. Nu zijn het vaak vergeten items, met een veelal onduidelijke en introverte bestemming.</p>	<p><i>in de Van der Sluysstraat.</i></p>
<ul style="list-style-type: none"> • Een groene uitstraling is belangrijk voor de kwaliteit van het leefklimaat, zeker in de relatief stenige buurten ter weerszijden van de singels. Dit sluit aan bij gemeentelijk beleid: vergroening van de stad. <div data-bbox="225 934 635 1317" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> <p><i>Foto4</i></p> <p><i>Groen Jacob Loisstraat</i></p> </div>	<ul style="list-style-type: none"> • Algemeen: met name ‘in de straatjes’ vergroenen: = verzachten, veraangename van beleving. • Meer specifiek: de verzorgde, groene en karakteristieke uitstraling van m.n. de singels ook de zijstraten (m.n. ook de Jacob Loisbuurt) intrekken. • Specifiek: de Jacob Loisstraat is recent m.b.v. WWI-gelden in beperkte mate vergroend; e.e.a. vindt in meer of mindere mate ook in andere straten plaats, vaak gedragen door vrijwilligers ter plekke. Deze lijn continueren en ondersteunen. • Specifiek: het Zr. Hennekeplein (woonplein, met school) is inmiddels fraai vergroend.
<ul style="list-style-type: none"> • Achtergevels. De visueel bedroevende kwaliteit van veel achtergevels sinds de renovatie in m.n. de Jacob Loisbuurt veroorzaken een neerwaartse druk op de leefbaarheid van de wijk en maken beschreven gewenste ontwikkelingen moeilijker. 	<ul style="list-style-type: none"> • Daarom: waar mogelijk bij een groot onderhoudsbeurt ook deze kwaliteit aanpakken/verbeteren door verwijdering van trespa en vervangen door bakstenen of onderhoudsvrije houten gevels. Hierbij dient aandacht te zijn voor de buitenruimte van de woningen (in de oorspronkelijke achtergevels van 19de eeuwse panden bevonden zich hier (overdekte) balkons).

<ul style="list-style-type: none"> • Planmatige aanpak van de beeldkwaliteit is van groot belang om een evenwichtige langjarige aanpak te waarborgen en onsamenhangend ad hoc beleid te voorkomen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Beeldkwaliteitsplan: De werkgroep streeft ernaar dat een beeldkwaliteitsplan gemaakt wordt voor de wijk, ingegeven door het feit dat vele nieuwbouwen tot dusverre in sterke mate afbreuk doen aan de karakteristiek van het gebied. (Voor onderbouwing en aanzet beeldkwaliteitsplan, zie bijlage a. en bijlage b.) <p>1. Het beeldkwaliteitsplan dient uit te gaan van de kenmerken die in de 19^e eeuwse architectuur van de wijk aanwezig zijn (afwijkingen daarvan moeten worden geëxpliciteerd.)</p> <p>2. Trefbegrip hierbij is ‘repareren’, vooral die locaties die geschonden zijn door de stadvernieuwingsoperaties, (zowel ‘gerenoveerde’ 19^e eeuwse panden als ‘niet passende’ nieuwbouw)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Spanningsveld: “Behoud versus Vernieuwen”. 	<ul style="list-style-type: none"> • De discussie: “Handhaven en alleen bij aantoonbare noodzaak nieuwbouw”, versus “behouden waar mogelijk, maar in de context passende nieuwbouw welkom” steeds blijven voeren. (Met in beide gevallen als startpunt: waar mogelijk reconstructie/verbetering van tijdens de renovatie aangetaste gevelarchitectuur).
<ul style="list-style-type: none"> • Inrichting openbare ruimte. Ter plaatse van de singels, het Proveniersplein, het Zuster Hennekeplein en de Proveniersstraat heeft een herinrichting plaatsgevonden. De zijstraten daarentegen in de diverse buurten zijn nog 	<ul style="list-style-type: none"> • Daarom: ook deze zijstraten en buurten voorzien van een overeenkomstige ‘warme’ rode klinkerbestrating ter plaatse van de rijweg en passende verlichting.

Def Concept De Kracht van de Provenierswijk_Toekomstvisie door bewoners – april 2015

voorzien van een 'armoedige' stoffering.	
--	--

1b. Stedenbouwkundige situatie en beheerbaarheid

Uitgangspunt	Maatregel
<ul style="list-style-type: none"> • De ligging van de Provenierswijk in de nabijheid van het centrum en het Centraal station leidt ertoe dat bewoners regelmatig worden geconfronteerd met (grote) stadsproblematiek: diefstallen, vandalisme, junks, zwervers, aanrandingen op straat. • Bij stedenbouwkundige ingrepen heeft het beheer van de openbare ruimte hoge prioriteit • Bij de introductie van nieuwbouw dient aangesloten te worden op bewezen kwaliteiten die de grootste woonkwaliteit en de minste overlast respectievelijk beheerproblematiek veroorzaken. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toepassen van gesloten bouwblokken met privétuinen op het binnenterrein. • Aan de voorzijde van woningen vermijden van restruimte, inhammen, onduidelijke plekken of kwetsbare privéruimte. (deze aan de achterzijde van de woning, in de binnenterreinen of op een hogere verdieping in de gevels situeren). Als toevoeging van privéruimte vóór de woongevels van woningen vormt de realisatie van een stoepenzone een optie. Deze alleen in rustige woonstraten en alleen te realiseren in overleg met de aanwonenden. • Aansluiten bij 19e eeuwse architectuur met veel voordeuren aan de straat (geen portieken of galerijen, maar binnentrappen vanuit de eigen woning naar de eigen voordeur aan de straat hetgeen resulteert in een sterkere 'binding' aan de straat) en strakke rooilijnen (zoals nu in Hoevebuurt aanwezig; dit functioneert goed)

<ul style="list-style-type: none"> • Gebrek aan buitenruimte in relatie tot het (grote) aantal kinderen leidt tot te grote druk op deze ruimte, met name in de Jacob Loisbuurt. 	<p>Daarnaast:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor de wijk kenmerkende straatprofielen handhaven. Indien de woningdifferentiatie een stapeling van woningen vereist, dit niet realiseren middels eenlaagse appartementen aan een portiek, maar uitgaan van gestapelde maisonnettes met eigen voordeur aan de straat. Dit resulteert in grotere woningen met een langere verblijfsduur tot gevolg, en een grotere binding met de straat. • In Jacob Loisbuurt: waar mogelijk/gewenst, bij gelijk blijven van het aantal kinderen: op termijn 'lucht in de buurt' creëren door verwijderen van (een deel van een) blok ten behoeve van een volwassen buurtplein met veel groen en ruimte voor recreatie, ontmoeting en speelgelegenheid.
--	---

1c. Grondwater; funderingen

Uitgangspunt	Maatregel
<ul style="list-style-type: none"> • Vanwege de bouwwijze (merendeels op houten palen) enerzijds, en de ligging (in het centrum van de stad; pal naast Centraal Station en nabij hoogbouw) anderzijds, is de 	<ul style="list-style-type: none"> • Helder krijgen van de waterhuishouding in de wijk en de invloed hiervan op de funderingen. Waar nodig de grondwaterstand gecontroleerd op het goede peil brengen en houden. Bij aangetaste funderingen bevorderen dat

Def Concept De Kracht van de Provenierswijk_Toekomstvisie door bewoners – april 2015

<p>grondwaterstand en dus de staat van de funderingen - essentieel voor het voortbestaan van de wijk in haar huidige vorm - een belangrijk aandachtspunt.</p>	<p>funderingsherstel wordt toegepast.</p>
---	---

1d. Milieu

Uitgangspunt	Maatregel
<ul style="list-style-type: none"> • Gelegen tussen een aantal belangrijke verkeersaders is met name de luchtkwaliteit een potentieel gevaar voor de volksgezondheid in de wijk. • Vanwege de ligging pal tegen het Centraal Station en naast de drukke Schiekade, is de geluidsoverlast lokaal een belangrijk aandachtspunt. • Hoogbouw ten zuiden van het Station heeft al zijn invloed op de bezonning van de woningen in de smalle straten van onze wijk. Deze situatie kan bij nieuwe hoogbouw verder verslechteren. 	<ul style="list-style-type: none"> • Waar nodig en mogelijk maatregelen nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren, zoals snelheidsbeperking, stimuleren elektrisch rijden, verder vergroenen van de wijk (o.a. filtering fijnstof door bomen); beperken van de meest vervuilende auto's en vrachtwagens via / langs de Provenierswijk naar het CS en de stad (milieuzonering); etc. • Maatregelen (doen) nemen om geluidsoverlast van drukke wegen resp. CS te beperken. O.a. groentoeepassingen kunnen hiervoor ingezet worden. • Maatregelen om de bezonning in de wijk te waarborgen en verslechtering te voorkomen. (Zie ook acties in het verleden van Werkgroep CS). Introductie van een verplichte Bezonnings-effect Rapportage gekoppeld aan duidelijke

<ul style="list-style-type: none"> • Vanwege het stenige karakter van de woonbuurten in onze wijk is het groen op de binnenterreinen van groot belang. Het handhaven van het aanwezige volwassen groen en de groene 'openheid' van de binnenterreinen is (ook voor de waterretentie in het gebied) een belangrijk aandachtspunt. • De in onze wijk aanwezige platte daken vormen een weinig aantrekkelijk onderdeel van het dakenlandschap en dragen niet bij aan de 'milieu'-kwaliteit van onze wijk. Zij vormen een aandachtspunt. 	<p>normering is hiertoe noodzakelijk.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het omgevingsplan dient – waar mogelijk – de mogelijkheden voor vergunningsvrij bouwen te beperken en tevens het vergunningsvrij rooien van bomen. Maatregelen nemen om eigenaren af te raden gebruik te maken van de mogelijkheden die het vergunningsvrije bouwen schept om aan de achterzijde van panden vergunningsvrije aanbouwen te realiseren. Tevens eigenaren af raden gebruik te maken van het vergunningsvrij rooien van bomen. Hiertoe verstrekken van informatiebrochures. • Maatregelen nemen de bestaande platte daken om te vormen tot groene daken c.q. daktuinen. Bij nieuwbouw streven naar de toepassing van kappen danwel dakterrassen c.q. dakgroen. Ongebruikte gebitumineerde platte daken zijn ongewenst.
--	---

2. Sociaal:

a. en b.: Economisch en cultureel

We zoomen hierbij met name in op de:

Jacob Loisbuurt.

Deze wordt (zoals ook al boven beschreven) gekenmerkt door

- Een hoog percentage mensen met lage inkomens en met een uitkering.
- Een zeer grote mate van culturele diversiteit. Bewoners van onder meer Marokkaanse, Turkse, Antilliaanse en Surinaamse en Kaap Verdische origine zijn ruim vertegenwoordigd.
- Relatief veel grote gezinnen en grote aantallen kinderen.

Def Concept De Kracht van de Provenierswijk_Toekomstvisie door bewoners – april 2015

Dit leidt tot een grote druk op de -stenige- openbare ruimte, die toch al zeer beperkt aanwezig is. Dit wordt nog versterkt door integratieproblematiek.

De buurt bestaat voornamelijk uit huurwoningen (sociale woningbouw). De woningtoewijzing is in handen van PWS/Havensteder.

Beheer en woningtoewijzing

Beleid van PWS/Havensteder was toewijzing volgens gemeentelijke richtlijnen. Daar hoort ook de verplichting van toewijzing aan bepaald percentage 'moeilijke' bewoners bij. (o.m. ex gedetineerden, mensen met psychiatrisch verleden), ook in de toch al problematische Jacob Lois. Er wordt wel enige rekening gehouden met het voor de buurt te grote aantal kinderen. Beleid is of wordt: meer kleine huishoudens (huur). Ook worden mogelijkheden van meer (grote) koopwoningen onderzocht. Gewoonlijk heeft dat een positief effect in een buurt: meer zorg voor woning en directe omgeving.

2a. Sociaal economisch

Uitgangspunten	Maatregelen
<ul style="list-style-type: none"> • Met de voltooiing van het Centraal Station wordt de wijk steeds meer aantrekkelijk voor bovenmodale inkomensgroepen. • Dat kan een versterking van de wijk voor alle betrokkenen betekenen, zowel nieuwe bewoners als huidige bewoners en biedt ook meer mogelijkheden voor horeca en andere vormen van recreatie en service, dus werkgelegenheid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Woningdifferentiatie : comfortabele (duurdere) appartementen/woningen ontwikkelen en aanbieden • Creatieve zelfbouwcategorie 'lokken' met zelf(af)bouwpandjes (koop). • Vestigingsmogelijkheden verbeteren voor horeca e.a., en met name voor kunst- en creativiteitsgerichte bedrijfjes.

		<p><i>Foto 5a</i></p> <p><i>Zelfbouwpandjes Nicolaas Zasstraat</i></p>	
--	--	--	--

2b. Sociaal cultureel

Uitgangspunten	Maatregelen
<ul style="list-style-type: none"> Gezien de grote culturele variatie, de haperende sociale cohesie en de grote aantallen kinderen is de druk op de buitenruimte extra groot. Het is belangrijk dat hiermee rekening wordt gehouden bij woningtoewijzing en zo nodig aanpassingen in de woningdifferentiatie (meer kleine huurwoningen). Dit met het oog op verbetering van de leefbaarheid voor alle bewoners. Dit betekent dat er een belangrijke rol is voor woningcorporatie Havensteder. 	<ul style="list-style-type: none"> Selectief mengen, op zo'n manier dat bewoners met eenzelfde culturele achtergrond in kleine combinaties bij elkaar in de buurt (bijvoorbeeld trappenhuis) kunnen wonen. Consultatie van direct betrokken bewoners bij toewijzing woning (bijv. in zelfde trappenhuis). Experiment opstarten. Cultuuroverstijgende, bindende elementen/plekken opsporen en inzetten en faciliteren, in overleg met representatieve bewoners-afvaardiging (Bijv: creëren waterpunt(en) voor besproeien tuinen/groen in de wijk en buurtwinkels) Sociaal- en economisch sterkere één en tweepersoonshuishoudens aantrekken; daarbij voorrang geven aan kinderen van huidige bewoners (in het kader van mantelzorg)

<p><i>Foto 5b</i></p> <p><i>Voetballen</i></p> <p><i>JacobLoisplein</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selectief toewijzen van begane grond woningen: o.a. aan ouderen, maar ook bewoners die bewust kiezen voor een woning met tuin • Overbewoning voorkomen; tijdig controleren en corrigeren • Goed functionerend jeugd- en jongerenwerk stimuleren, met name gericht op integratie in de Nederlandse samenleving, en ontmoeting van diverse groepen. Dit stelt zijn eisen aan jeugdwerkers. Deze dienen zelf geïntegreerd te zijn in de Nederlandse samenleving en de gedachte van gedeelde waarden van een moderne open samenleving te respecteren. Doelstelling is dat jongeren als verantwoordelijke mensen deel nemen aan de Nederlandse samenleving.
<ul style="list-style-type: none"> • Jeugd is steeds voortdurend aandachtspunt in de Provenierswijk, en dan met name in de Jacob Loisbuurt. 	

2c. Sociaal : demografisch

Naast het relatief grote aantal grote gezinnen wonen in de wijk ook veel (vaak alleenstaande) ouderen. Mensen die al tientallen jaren in de Provenierswijk wonen, daar hun sociale netwerk hebben en de wens hebben in hun eigen vertrouwde omgeving “oud” te kunnen worden. Met de verkoop van de woningen in de Pauwhof, indertijd door PWS gebouwd voor senioren uit de Provenierswijk, en het verdwijnen van De Provenier als Zorgcentrum, is het aantal voor ouderen goed toegankelijke huurwoningen zeer beperkt.

Uitgangspunten	Maatregelen
<ul style="list-style-type: none"> • Het huidige overheidsbeleid gaat er vanuit dat zowel oudere bewoners als ook bewoners met een beperking, zo lang mogelijk zelfstandig zullen blijven wonen. • Gezien deze ontwikkeling is aandacht voor woon- en servicekwaliteiten in de Provenierswijk van groot belang • 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer (begane grond) woningen levensloopbestendig maken. • Op locatie de Provenier bouwen van servicewoningen voor bewoners van de Provenierswijk: ouderen en mensen met een lichte zorgvraag. • Combineren van levensloopbestendige (begane grond) woningen met gezinswoningen t.b.v. wederzijdse zorg

<ul style="list-style-type: none"> • Aktiveren van ouderen en mensen met een beperking tot deelname (binnen hun mogelijkheden) aan zorg en dienstverleningen aan andere (wijk)bewoners. • Aandacht voor de eenzaamheids-problematiek bij ouderen en mensen met een beperking. • Veiligheid en sociale controle belangrijk 	<p>en ondersteuning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toewijzingsbeleid Havensteder gericht op het levensloopbestendig maken van vrijkomende woningen. • Toewijzingsbeleid Havensteder gericht op voorrang bij woningtoewijzing voor mantelzorgers. • Een service-, zorg- en steunpunt in de wijk voor zowel mensen met een “lichte” zorgvraag als mantelzorgers. • Ondersteuning (professionele en financiële) van de Waerschut als ontmoetingscentrum voor (oudere) wijkbewoners • Maken van (verkeers)veilige routes in de wijk die zowel voor kinderen als ouderen aantrekkelijk zijn (voldoende zit- en ontmoetingsplekken e.d.)
--	--

2d. Sociaal: ruimtelijk

Uitgangspunten	Maatregelen
<i>Woningdifferentiatie, toewijzing en meer kleine woningen (met name in de Jacob_Loisbuurt)</i>	
<ul style="list-style-type: none"> • Gedifferentieerde wijk is leefbaarder en is ook een sterkere wijk • Woningdifferentiatie en behandeling van publieke ruimte zijn belangrijke middelen om de sociale samenstelling en leefbaarheid van een wijk te sturen. Zowel de corporaties als de gemeente spelen een hoofdrol en beschikken over middelen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meer kleine woningen voor wat betreft de sociale huursector (niet voor de koopsector). • Grote woningen splitsen in de sociale huursector (niet voor de koopsector.) • Bij toewijzing begane grondwoningen rekening houden met bijdrage aan sociale controle naar de straat. • Mengen huur en koop, maar wel in ‘kleine combi’s’. • Aanbieden kant en klare koopwoningen voor bovenmodaal en casco- en kluswoningen die mee kunnen groeien.

Def Concept De Kracht van de Provenierswijk_Toekomstvisie door bewoners – april 2015

	<ul style="list-style-type: none"> • Woningen introduceren waarin een zodanig volume en organisatie aanwezig is dat combinatie van woon- en werkruimte een optie is (aan huis werken); hiervoor zijn met name de smalste 'straatjes' in de wijk geschikt. Ombouw/nieuwbouw van Stadswoningen met boven/benedenkwaliteit is hier een optie.
Hoekwoningen en functiemenging:	
<ul style="list-style-type: none"> • Hoekwoningen waren van oorsprong winkelpanden en hebben een beeldbepalende functie in de wijk, maar zijn nu een vaak vergeten item, met veelal onduidelijke en introverte uitstraling. Dit zijn even zovele gemiste kansen en er ligt dan ook een taak voor (corporaties en) de gemeente. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren dat deze plekken (hoekwoningen) een meer open uitstraling en sociale en economische functie krijgen en zo een bijdrage leveren aan visuele en sociale kwaliteit van de wijk.
Ontmoeting/hoogwaardige horeca	
<ul style="list-style-type: none"> • Hoogwaardige horeca, mits zorgvuldig ingepast in de woonfunctie, verhoogt de levendigheid van en leefbaarheid in de wijk 	<ul style="list-style-type: none"> • De recente ontwikkeling in de Proveniersstraat verdient navolging. Waar mogelijk en niet strijdig met de woonfunctie: (weliswaar in beperkte mate) hoogwaardige horeca of andere kwalitatief goed ingerichte ontmoetingsplekken creëren. Bijvoorbeeld op kop of verbinding van (een) singel(s), hoek van een singel met een straat.
Publieke ruimte/speelgelegenheid	
<ul style="list-style-type: none"> • Cultuur-neutrale ontmoetingsplekken belangrijk voor een niet-anonieme en leefbare wijk. met betrokken bewoners • Groene omgeving belangrijk voor een aantrekkelijke en 	<ul style="list-style-type: none"> • Publieke ruimte geschikter maken voor ouderen en kinderen: veilige ouderen/kinderroutes. • Aandacht voor kinderspeelplekken; deze resulteren op vanzelfsprekende wijze in onderling contact: de kinderspeelplekken veel beter afstemmen op aantallen, leeftijden en geslacht. • Algemeen, met name 'in de straatjes': vergroenen (= verzachten). Zie ook

leefbare wijk.

Foto 6

Roos vd Sluysstraat

boven.

- Met name in de Jacob Loisbuurt: waar mogelijk/wenselijk: meer openbare ruimte creëren. Zie boven

2e. Sociaal: beheer

Een duidelijke visie op beheer bij nieuwe plannen en herinrichting (van bijvoorbeeld de singels in Rotterdam) ontbreekt vaak.

Beheer gaat zowel over formele regels en vastgelegde afspraken als informele regels die mensen ergens 'in hun hoofd' hebben opgeslagen. In een multiculturele samenleving kunnen die informele regels over hoe ga je om met de publieke ruimte, wat kan er wel en wat niet nogal verschillend zijn. Dat geldt ook voor de verwachtingen die mensen van elkaar, van zichzelf en van de bij de omgeving betrokken instanties hebben. Dat zijn bijvoorbeeld gemeentelijke instellingen, corporaties (Havesteder), maar ook stadswachten, wijkagenten en politie. De laatste bewaken de formele regels. Sociale controle speelt bij beheer een cruciale rol ook en werkt beter naarmate mensen meer betrokken zijn bij hun omgeving. Motto: sociale controle door de mensen zelf en pas waar dat hapert door stadswachten en politie. (Zgn natuurlijke surveillantie en formele surveillantie vullen elkaar aan, het zijn complementaire krachten. Ideaal is de situatie waarbij sociale controle 'het werk doet', als dat niet voldoende is komen de formele surveillanten in actie).

Wij stellen daarom dat de volgende zaken van groot belang zijn:

Beheer en plan:

- Proveniersplein en CS gebied; toezicht juist niet alleen door de politie alleen, maar ook door een goede inrichting van het plein met onder meer representatieve horeca en een terras (zie begrip kiosquette, een combinatie krantenkiosk en terras) waardoor meer continue ogen op straat en plein zijn gericht met vanzelfsprekende sociale controle tot gevolg.

Beheer en proces:

- Bewoners(groepen) betrekken bij beheers- en transformaties. Dit met aandacht voor de culturele verschillen: er zijn daardoor zoveel mogelijk verschillende groepen vertegenwoordigd en is er dus meer kans op brede betrokkenheid
- Oplevercontrole introduceren voor beheers- en transformatie-activiteiten, waarin bewoners(groepen) gekend worden, niet alleen op het niveau van informatie, maar ook op het niveau van consultatie.
- Nogmaals: toewijzing van woningen is cruciaal. Hier ligt een belangrijke verantwoordelijkheid van woningcorporaties. Dat vereist inzicht in het belang

Def Concept De Kracht van de Provenierswijk_Toekomstvisie door bewoners – april 2015

van beheer en consequenties van ondoordacht of te volgzam
toewijzingsbeleid. (Denk aan plaatsen van 'moeilijke' bewoners (een
gemeentelijke eis, ook beheer!) in een toch al sociaal kwetsbaar gebied zoals
de Jacob Loisbuurt)

- Bewoners die in de wijk wonen voorrang geven bij woningtoewijzing in de wijk. In Heijplaat wordt hiermee bijvoorbeeld gewerkt. Een aanzet zou kunnen zijn de bewoners(vereniging) te betrekken bij overleg woningtoewijzing, daarbij rekening houden met de multiculturaliteit.
- Toewijzing van benedenwoningen is een sleutelinstrument bij het verbeteren van de sociale controle, dat geldt ook voor het geschikter maken van de wijk voor ouderen en de mogelijkheden om langer zelfstandig te wonen. Een bredere bestemming voor de buurt van service en zorginstellingen kan daar een bijdrage aan leveren.